

штрафи за травматизм від надзвичайних ситуацій. Нарахування та порядок сплати таких зобов'язань передбачено Кодексом законів про працю, Законом України про охорону праці, а також окремі складові можуть бути передбачені Колективним договором або трудовою угодою. Причому зобов'язання можуть виникати при різних надзвичайних ситуаціях, які спричинені небезпечними подіями як з вини підприємства, так і зумовлені факторами зовнішнього середовища. Вартість таких зобов'язань необхідно відображати в складі соціальних наслідків надзвичайних ситуацій, а саме на рахунок втрат від надзвичайних ситуацій.

Аналогічним чином відображаються зобов'язання перед фізичними особами, які не є працівниками підприємства, проте постраждали в результаті надзвичайної ситуації, спричиненої господарською діяльністю підприємства. Зазвичай вартість таких зобов'язань визначається в судовому порядку, шляхом визначення матеріального та морального збитку постраждалих осіб.

Таким чином, наслідки надзвичайних ситуацій, зокрема економічні, соціальні та екологічні, мають місце в системі бухгалтерського обліку, тому повинні бути правильно оцінені, адже безпосередньо впливають на систему управління суб'єктів господарювання і, в свою чергу, можуть стати причиною неефективної діяльності підприємства, зважаючи на ймовірність прийняття нерациональних управлінських рішень на основі недостовірної інформації.

Література

1. Цивільний Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2003 № 435-IV - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №40-44, ст.356 - <http://zakon.rada.gov.ua>.

Кобилянська А. В., к. е. н.

кафедра менеджменту

Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, Україна

Деякі питання важливості дослідження становлення країн-продуцентів економіко-правових норм в глобальному економічному просторі

Сучасні інтеграційні і, як наслідок, глобалізаційні процеси в світі повсякчас призводять до необхідності адаптації національного законодавства країн до норм міжнародного права. Ця тенденція

характерна в цілому до нормативного поля, а також для тієї його частини, яка спрямована на створення відповідного правового середовища функціонування економіки країн. В цьому контексті продуцентами економіко-правових норм виступають міжнародні організації, такі як, наприклад ВТО, ООН, ОБСЄ, або міжнародні регіональні економічні утворення (ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР), як об'єднання окремих країн. Втім необхідно прийняти до уваги, що є і окремі країни, які мають більший вплив на діяльність наднаціональних утворень, а також регіональних об'єднань. Втім їх відносний вплив на нормотворчий процес може змінюватись рік від року в залежності від зміни економічної кон'юнктури або від зміни економіко-політичного контексту в регіоні. Наприклад, останніми роками найбільший вплив на прийняття окремих рішень справляють США та Німеччина, як то лобювання торговельної блокади Росії або прийняття рішень щодо позбавлення чи надання членства в ЄС окремим країнам.

Окремо слід прийняти до уваги, що опосередковано на становлення міжнародних економіко-правових норм впливають і великі підприємства, що мають істотний вплив на законотворчий процес всередині країни та за її межами через розвинену систему економічних зв'язків, лобювання персональних інтересів або завдяки діяльності профспілок. В такому випадку більший ступінь впливу на створення, функціонування та реформування економіко-правового поля мають ті країни, в яких частка таких утворень в загальній кількості підприємств є високою. Відносну частку в такому випадку можна розраховувати як на основі загального обсягу виробництва та кількості зайнятих на підприємстві та його структурних підрозділах, що актуально для промислових підприємств, так і за обсягом наданих послуг та розміром капіталізації, що більш прийнятно для підприємств сфери послуг або тих, що виробляють нематеріальні блага. В будь-якому випадку, як відзначають сучасні економісти, більшість таких підприємств наразі створюються знову ж таки в розвинених країнах, що мають відносний надлишок вільного капіталу задля його інвестування в потенційно прибуткові проекти. Після періоду початкового розвитку компанії експортують певні норми та правила ведення бізнесу разом з капіталом в інші країни через створення глобальної мережі дочірніх або асоційованих компаній, філій. Таким чином, відбувається дифузія норм та цінностей, а поряд з цим і апроксимація підходів до ведення бізнесу, а значить, в кінцевому результаті, і правових норм його ведення, стимулюючи зміни економіко-правового середовища багатьох країн, що залучені до цих мереж створення цінностей.

Слід зауважити, що в обох описаних випадках можна говорити про широке коло питань, яке охоплюється відповідними змінами. Тобто маються на увазі не тільки питання регулювання створення та функціонування підприємств, галузей (в т.ч. патентування, проходження дозвільних процедур, антимонопольне законодавство), іншими словами, питання регулювання мікро- та мезо-економічних процесів, але і питання макроекономічного регулювання: бюджетної політики, окремі питання соціального захисту населення монетарної політики та ін. Виглядає логічним, що учасниками процесу становлення нових економіко-правових норм, як в якості реципієнтів, так і в якості продуцентів стають в переважній більшості ті країни, які є більш залученими до світового економічного середовища. Також можна припустити, що поділ країн на чистих реципієнтів та продуцентів є доволі умовним, адже нормотворчий процес є процесом, що не позбавлений певної частки творчості, коли відбувається правова глокалізація світових норм відповідно до місцевого контексту через ведення переговорного процесу. Втім певні ознаки асиметричності участі та впливу окремих груп країн, як було відзначено, зберігаються, причому перевага залишається за більш розвиненими країнами.

Задля більш детального дослідження питання, заявленого на початку тез, треба проводити історико-правовий економічний аналіз становлення економіко-правових норм на декількох «зрізах»: наднаціональний, державний та рівень підприємств або галузей. Цікавим залишається методологічне питання розроблення процедури дослідження впливу окремих економічних агентів на ці процеси, в тому числі, через визначення переліку економічних та інших показників, вивчення яких дозволило би кількісно оцінити такі складні процеси, оцінити роль окремих утворень в ньому, дослідити та спрогнозувати динаміку відповідним змін та визначити взаємозв'язок відокремлених учасників у впливі на становлення економіко-правових норм.

Лола І. М., студентка

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Обґрунтування технології обліку, аналізу та аудиту доходів підприємства

В Україні відбуваються глибокі економічні перетворення, обумовлені поверненням країни в річище загальних процесів світового